

hi pot haver contaminació, per una banda, de *grill* (cf. moss. *egril*, Simonet), per altra banda de l'adjectiu *gris*; cf. MzPi., *Orig.*, 421; bearn. *arrate-grise* (Palay, vol. 1, p. 567); cast. ant. *grisa* «especie de ardilla» (López de Ayala, *Aves de Caça*; *Aranceles Santanderos*, RFE ix, 271). Problema que requereix més estudis.

Incloem, entre les denominacions del *liró* a França, les terres d'Oc, on ja hi ha denominacions autòctones, entre elles *landarro* f., en el gascó del Gers. Aprofito l'ocasió per dir-ne el que importa. El poc que se n'ha conjecturat, per part d'Alessio i de JHubschmid (FEW v, 189), revela ignorància en tots dos dels fets elementals de la fonètica gascona: car si a aquell li retreu l'altre que GL- no pot donar l- i per tant no pot venir de GLANDARIA (ni -ARIA > -arro), menys admissible és encara postular un «pre-romà *LANDARRA», el qual sense cap base semàntica, xoca igual amb la impossibilitat fonètica, encara més important i sòlida, que NDA dóna sempre *na* en gascó.

Com que aquí l'única premissa sòlida és que el nom romànic comú ha perdut pertot la G- inicial, i hi predomina en general la base dialectal LĒR- —fr. *loir*, andal. *lero*, gall-port. *leiron*, -āo, it. dial. *gera/agliero*, oc. *reule/greule*, veg. DCEC i REW, 3786-7—, i puix que la fonètica, així com així, ens obliga a mirar com a secundari el nexa *nd*, restarem en terreny ferm si partim d'una base LĒR-DARRA, amb la *e* pretònica canviada en *a* davant *r*, i dissimilació *r-r* > *n-r* (que hi ajudés la influència de *lana* LANDA, que és el país on poden criar-se lirons, ja no cal tot i ser ben possible). En el segon membre podem veure sigui *a*) el sufix aquitano-basc -TARR(A)/-DARR(A); *b*) un mot aquitànic afí del tipus ARNA (vol. 1, 396-400), que no solament ha designat l'arna i les seves larves, sinó també qualsevol 'cuc' (veg. allí 396b7, 397a9) i en particular «lombritz de tierra» (398a29), 'escorpi' (398a30), i que té com a base pre-romana més conspícua el basc *arra* 'jana, cuc, arna etc.' (398a21ss.), però amb variants com *darna* del Carcí (tocant al Gers), del Llemosí i de l'Alvèrnia (399b33ss.), *tarla*, *tarma* (397b27ss.) etc.

Lis, V. *lliri* *Lis*, abominable i moderníssim barbarisme com a plural del pronom *li*, que de cap manera no es pot dir que tigi enlloc cap vitalitat, si no és a Menorca i en boca d'algun acastellanat d'altres zones; a penes cal declarar (si no és per l'explicable indulgència d'un il·lustre menorquí, *AlcM*) que no mereix altra cosa que substitució intransigent per les formes generals *los*, *els*. La lectura que un anònim ha cregut fer en un doc. inèdit de Montblanc de 1421, d'una minúcia tan insòlita i confusible, és d'aquelles coses que ningú no acceptaria sense un facsímil: és clar que es tracta d'un error d'aficionat local que llegí i per o.

LISIGEN, compost dels gr. *λύσις* i *γενῶν* 'general'. □ 1.ª doc.: *Dfa*. Per a d'altres compostos de *λύσις*, veg. PARALISI.

Litagog, V. *lito-* *Litarge*, V. *litargiri* (LITO-) *Li-*

targia, *litàrgic*, V. *latent* *Litargiri*, V. *lito-* *Lite*, V. *litigar* *Literat*, *literari*, *literat*, *literatura* *Liti*, *litiassi*, *litiic*, V. *lito-*

LITIGAR, pres del ll. *litigare* 'disputar, barallar-se de paraules', derivat del ll. *lis*, *litis* 'disputa', 'plet'. □ 1.ª doc.: S. xv, *AlcM*.

Tot seguit en lèxics: «*litigar* en lo plet: litigo; *litigació* id.: litigatio; ~, ramor de armes: certamen; *litigar* axí: certare», Busa-N. 1507 (D-iv-2-7-3f.); Lacav. etc. El mot i els seus derivats han estat sempre en català termes de dret i de lleis, si bé no sense alguna ampliació en l'ús literari. De *litigant*, que resta avui com el més divulgat, ja se'n cita algun cas a la fi del S. xv (en un escrit del cronista P. M. Carbonell etc.); tant o més antics són els abstractes *litigi* i *litigació*: «una qüestió m'as feta --- per la providència divinal --- la qual qüestió se fóra mils menada com --- provam que la providència de Déu senyoreja totes les coses --- mas per tal com --- he de soltar o declarar una qüestió, romanent la *litiguació* o disputació en sa força, yo --- tractaré la causa de Déu», Ant. Canals (*De Prov.*, NCL. XLIX, 88).

De *litigi*, que també apareix en el S. xv, i que és pres del derivat ll. *litigium*, d'igual significat, deriva *litigiós* que ja trobem en un vell i cabdal text legislatiu, en lleu variant fonètica, en la rúbrica DE DONACIONS dels *CostTort.*: «neguna cosa que sia en pleyt, o sia *litigiosa*, no pot ne deu ésser venuda ne donada, ne en altra manera alienada, car si ho era, re que feyt sia no val re, ne pot ne deu valer, ans --- deu donar al demanador per pena, aytant ---» (VII, xi, § 7,01, p. 357.3f., de nou 358.7, 11, 17); de *litigiós*, altres testimonis del S. xv en *Dag.* i *AlcM*; i tant aquest com *litigi* figuren en els lèxics des de Lacav. El primitiu ll. *lis*, *litis*, no fou adoptat pel català (fora d'un parell de tímids assaigs d'un *lite* en el S. XVI), entre altres raons per l'homonímia.

LITO-, primer element de compostos savis pres del gr. *λίθος* 'pedra'. *Litagog* [-go, 1868, *SLitCosta*], format amb *ἄγω*, *ἤγωγα*, 'jo empenyo, he empès'. *Litocromia* [1868, *SLitCosta*]. *Litodiàlisi* [1868], format amb *διάλυσις* 'dissolució'. *Litòsag* [1868]. *Litofania* [1868]. *Litòfit* [1868]. *Litogen* [1868]; *litogènesi* [*Dfa.*; -èsia, 1868]. *Litoglifia* [*Dfa.*; -ífica, 1868], amb *γλυφή* 'gravat'. *Litografia* [1840, Lab.], amb *γράφω* 'jo escric, dibuixo'; *litogràfic* [1840]; *litografiar* i *litògraf* [1840, -grajo]. *Litologia*, *litòleg* i *litològic* [1868]. *Litontríptic* [*DOrt.*], de la frase grega *λίθον τρίψω* 'jo trituro la pedra'. *Litoscopi* i *litoscòpia* [1868]. *Litosfera* [c. 1925 l'afegia Fontserè al *DOrt.*]. *Litòtom* i *litotomia* [1868], amb *τέμνω* 'jo tallo'. *Litotricia* i *litotritor* [1868], amb ll. *tritrus*, *tritror* 'triturat, -urador'.

Litargiri [S. XIV, obres d'Arn. de Vilanova i manescals; Lab. 1840], llatí *litargyrum*, i aquest, del grec *λίθαργυρος* id., format amb *ἀργυρος* 'argent'; abans es digué sobretot *litargi* o més aviat *litarge* usat encara per Verdaguer en rima amb *marge*: «Mes ja al in-